

EUROPÆISKE RAMMER FOR DANSK ØKONOMISK POLITIK

Niels Thygesen
Professor (emer.) KU, dr.polit.*

De økonomiske Råds jubilæumskonference,
København, den 7. december 2012

*Medlem af DØRs formandskab 1984-85, sagkyndigt medlem
af DØR 1987-2007

DEN TIDLIGE FASE (1962-72)

VALUTAMÆSSIG TILKNYTNING: FRA STERLING, VIA DOLLAR TIL D-MARK

INGEN EGENTLIGE OVERVEJELSER I REGERING, FOLKETING ELLER DØR – "UREFLEKTERET DELTAGER" I GLOBALT, FRA 1972 EUROPÆISK VALUTASYSTEM

HALVHJERTET DEVALUERING I 1967, HALVT SÅ STOR SOM STERLING, DER VAR I DØDSKAMP SOM RESERVEVALUTA

INGEN TOG FØRSTE ØMU-FORSØG ALVORLIGT (NOK MED RETTE)

DET NÆSTE TI-ÅR (1972-82)

ET MEGET LIBERALT REGIME FOR VALUTASAMARBEJDET I "SLANGEN" (1972-79), MEN OGSÅ I DE FØRSTE TRE ÅR AF EMS

DANMARK HOLDT I BEGYNDELSEN EN FASTERE D-MARK KURS END FORSVARLIGT, MEN BUNDESBANK VAR LIBERAL MED INTERVENTIONERNE

NORGE OG SVERIGE VAR MED I "SLANGEN" TIL 1978, HHV. 1977, OG BIDROG TIL USTABILITET OGSÅ FOR DEN DANSKE KRONE

FRIERE KAPITALBEVÆGELSER OG FASTERE VALURAKURS I EMS FRA FEBR. 1982

EMS-LANDENE TOG OMSIDER DERES OPGAVE MED AT GØRE
VALUTAKURSÆNDRINGER TIL FÆLLES BESLUTNINGER
ALVORLIGT, DA BELGIEN OG DANMARK FIK BEGRÆNSET
DERES DEVALUERINGER, FOR DANMARK FRA 7 TIL 3 %

DØR (HANS ZEUTHEN): "SÅ MÅ VI BLIVE VERDENSMESTRE I
INDKOMSTPOLITIK"

DØR FORMANDSKABET FORESLOG ALLIGEVEL I OKTOBER 82
EN SIDSTE STRATEGISK DEVALUERING (20 %)

MEN DEN NYTILKOMNE VK-REGERING SATSEDE PÅ FASTERE
BINDING AF KRONEN TRODS UDFORDRING FRA SVERIGE

KRAFTIGT RENTEFALD SKABTE FORUDSÆTNINGERNE FOR
HISTORIENS MÅSKE KLARESTE EKSEMPEL PÅ EN
"EKSPANSIV FINANSPOLITISK KONTRAKTION"

SAMTIDIG GENNEMFØRTE EN OMFATTENDE FRIGIVELSE AF
DE LANGFRISTEDE KAPITALBEVÆGELSER

MEN DEN NYE POLITIK VAR IKKE UKONTROVERSIEL, OG DEN POLITISKE OPPOSITION VAR STADIG TILTRUKKET AF "DEN SVENSK MODEL" MED AKTIV VALUTAKURSPOLITIK, KAPITALRESTRIKTIONER OG POLITISK ROLLE I PENGEPOLITIKKEN

FLERTALLET I ØKONOMISK-POLITISK UDVALG (LYKKETOFT) BAD I 1984 DØR OM AT VURDERE FORDELE VED AT FØLGE EN SVENSK MODEL

VAR DET ALENE POLITISK DRILLERI ELLER EN MANGLENDE ERKENDELSE AF EN NY VIRKELIGHED? DEN SVENSK MODEL VISTE SIG LIDET ATTRAKTIV

DØR-RAPPORTEN OM PENGEPOLITIK UNDER
FORVANDLING (SEPT. 1985) SVAREDE FYLDIGT:
PENGEPOLITIKKEN MÅ FREMOVER ALENE SES SOM ET
FORSVAR FOR VALUTAKURSEN, IKKE ET MIDDEL I DEN
INDENLANDSKE STABILISERING

MEN RAPPORTEN GIK VIDERE VED AT FORUDSE, AT EMS I
LØBET AF ET TIÅR KUNNE UDVIKLE SIG TIL EN MONETÆR
UNION MED FÆLLES VALUTA OG CENTRALBANK

DET VAKTE STÆRK MODVILJE I POLITISKE KREDSE OG
ISÆR I NATIONALBANKEN, SOM FANDT, AT DET VILLE
VÆRE "EN OPGAVER FOR GENERATIONER"

ØMU-PROJEKTET BLEV I DE FØLGENDE ÅR BETRAGTET
SOM ET LUFTKASTEL, SELV DA DET BEGYNDTE AT TAGE
FORM FRA 1988

”DET BØR IKKE SKE, DERFOR VIL DET IKKE SKE”

”IT IS A BAD IDEA, IT WON’T HAPPEN, IT WILL BREAK UP”
(JONUNG I OVERSIGT OVER AMERIKANSKE ØKONOMERS
HOLDNINGER)

ØNSKETÆNKNINGEN BLEV YDERLIGERE UNDERBYGGET
AF DEN TYSKE GENFORENING OG EMS-KRISEN I 1992, OG
FIK DET NATIONALE KOMPROMIS TIL AT FREMSTÅ SOM
OMKOSTNINGSFRIT – MEN STÆRKT OG NYTTIGT INDADTIL

TO UDELADELSER I DØR-ANALYSER AF FORDELE OG ULEMPER VED ØMU

DØR-RAPPORTERNE AF 1988, 1997 OG 2000 VAR FYLDIGE OG VELARGUMENTEREDE, MEN ANLAGDE EN NÆSTEN RENT DANSK SYNSVINKEL PÅ ØKONOMISKE FORDELE OG ULEMPER

DER SAVNEDES – EFTER MIN MENING:

- EN VURDERING AF ANDRE LANDES HOLDNINGER TIL OG AF BEHOVET FOR DE ØKONOMISKE SPILLEREGLER
- EN VURDERING AF DEN POLITISKE DYNAMIK I OPBYGNINGEN AF ØMU FREM TIL 1999, SE OGSÅ CALMFORS (1996)

DER HAR VÆRET FOR STOR VÆGT PÅ AT SE DET FINANSPOLITISKE
REGELSÆT ALENE I LYSET AF, OM DET KUNNE BEGRÆNSE DANSK
HANDLEFRIHED, EVT I FORM AF EN "KICKSTART"

FOR LIDT PÅ OM EN OPPRIORITERING AF MERE LANGSIGTET
HOLDBARHED I DE OFFENTLIGE FINANSER OG DERMED
BEGRÆNSNINGER I RAMMERNE FOR AKTIV STABILISERINGSPOLITIK
VAR ØNSKELIG ELLER ENDOG NØDVENDIG FOR SAMARBEJDET

DER HAR OGSÅ VÆRET FOR LIDT VÆGT PÅ AT VURDERE DE
POLITISKE OMKOSTNINGER VED IKKE AT DELTAGE I ØMU

IKKE BLOT ET SPØRGSMÅL OM MANGLENDE DELTAGELSE I
BESLUTNINGER AF VIGTIGHED, MEN OGSÅ OM TAB AF INFORMATION
OMKRING FORBEREDELSEN AF BESLUTNINGERNE I ECB OG
EUROGRUPPEN

EN SAMMENLIGNING AF DANMARKS SITUATION FREM TIL
AFSLUTNINGEN AF ØMU-FORBEREDELSENE I 1998 OG I DAG VILLE
VÆRE MEGET RELEVANT

DE FREMTIDIGE YDRE RAMMER

EN RÆKKE FORBEDRINGER AF DE FINANSPOLITISKE SPILLEREGLER OG OVERVÅGNING AF MAKROØKONOMISKE UBALANCER (LØBENDE BETALINGSBALANCE OG KONKURRENCEEVNE)

FINANSPAGTEN SOM RAMME FOR NATIONAL BUDGETLOVGIVNING OG EN ROLLE FOR DØR SOM FINANSPOLITISK RÅD

SUND FORNUFT OG LIDET KONTROVERSIELT FRA DANSK SYNSPUNKT

GANSKE STOR ENIGHED I DANMARK OM FINANSPOLITISK HOLDBARHED – SÅVEL OM DET LANGSIGTEDE MÅL SOM I SKØN OVER HVAD DER SKAL TIL FOR AT REALISERE DEN, jfr. DEBAT OM 2020-PLAN

MENS REPARATIONEN AF DE HİDTİDİGE RAMMER İKKE KRÆVEDE
"EGENTLİGE" TRAKTATÆNDRİNGER, ER DET NÆPPE TILFÆLDET MED
DE MERE AMBITIØSE SENESTE İNİTİATİVER

BØR FØRE TIL DANSK DEBAT OM SELVE İNİTİATİVERNE, İKKE BLOT OM
DANSKE FORDELE OG ULEMPER VED AT "HÆNGE PÅ" – HVIS DEN
MULİGHED STÅR ÅBEN

ER DER BRUG FOR EN BANKUNION?

JA, FORMENTLIG, SOM KRISEFOREBYGGENDE PÅ LANGT SIGT, MEN IKKE TIL AKUT KRISELØSNING

AKAVET FREMGANGSMÅDE AT GØRE ECB TIL TILSYN, BÅDE UOVERKOMMELIG OG KONFLIKT MED PENGEPOLITISK ROLLE

PÅ LANGT SIGT ER FÆLLES REKONSTRUKTIONSREGLER OG INDSKYDERFORSIKRING ØNSKELIGE

ER DER BRUG FOR EN "FINANSPOLITISK UNION"?

STÆRK BEHOV FOR AT DEFINERE BEGREBET NÆRMERE

GÅR DET UD OVER AT STYRKE DISCIPLINEN I REGELSÆTTET UD OVER DET ALLEREDE VEDTAGNE? SKAL DER VÆRE EGENTLIG KOORDINATION – OG SYMMETRISK?

ER DER VARIANTER AF FÆLLES OBLIGATIONSUDSTEDELSE, SOM ER FORENELIGE MED ANDET END FULD CENTRALISERING?

DØR MAJ 2012 GJORDE EN GOD BEGYNDELSE PÅ VURDERINGEN AF STATSGÆLDSPROBLEMERNE – NU BEHOV FOR OPFØLGENDE VURDERING AF LØSNINGERNE